



LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJĄ

2021-12-29 Nr. 4D-2021/1-1184

Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas, pareiškėjas) skundą dėl Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau vadinama ir – Vidaus reikalų ministerija, VRM, ministerija) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai neatsakant / netinkamai atsakant į Pareiškėjo kreipimuisi (toliau vadinama ir – Skundas). 2021 m. rugsėjo 28 d. buvo gautas Skundo papildymo raštas.

2. Skunde ir jo papildymo rašte, be kitų aplinkybių, nurodoma:

2.1. „2021-05-06 su skundu kreipiausi į LR Vidaus reikalų ministeriją. Skundas buvo adresuotas ministrei, jo registracijos Nr. 1P-480. [...]. Prašiau atlikti VI „Regitra“ veiklos patikrinimą ir dėl galimų nusižengimų, pagal pateiktus faktus prašiau inicijuoti tarnybinius tyrimus 2 VI „Regitra“ darbuotojams. 2021-06-15 [...] į savo elektroninį paštą gavau 25 eilučių laišką, pavadintą „Dėl transporto priemonių registracijos mokesčio nustatymo VI „Regitra“. Laiško pabaigoje buvo nurodyta apskundimo tvarka. Aš ja pasinaudojau ir 2021-06-15 apskundžiau LR VRM. Skundo registracijos numeris Nr. 1P-620. Kadangi [...] atsakymo negavau, todėl 2021-07-25 į VRM elektroninį paštą bendrasisd@vrm.lt (oficialiai pateikiamą) išsiunčiau paklausimą, kodėl negaunu atsakymo į skundą. Praėjus mėnesiui, aš jau raštu įteikiau pareiškimą LR VRM ministrei, kad yra grubiai, pažeidžiant mano pilietines teises ir laisves, nesilaikant Viešojo administravimo įstatymo mano skundai yra netiriami. Registracijos numeris Nr. 1P-888. Praėjus daugiau negu 3 mėnesiams aš iš LR VRM nesu gavęs jokio paaiškinimo, kodėl yra ignoruojami mano teisėti reikalavimai ir kodėl yra iš esmės netiriami 2021-05-06 ir 2021-06-15 skundai“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta);

2.2. „2021-09-24 vakare į savo elektroninį paštą gavau VRM laišką, pavadintą „Dėl informacijos pateikimo“, praėjus 3,5 mėnesio, po daugelio mano reikalavimų, priminimų ir sužinojus, kad LR Seimo kontrolierius priėmė mano teisėtą skundą nagrinėjimui skubiai pasityčiodami iš manęs, kaip iš piliečio, kaip iš žmogaus, kaip iš pareiškėjo atsiuntė nepilnų 25 eilučių laišką.“

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo ištirti Skunde ir jo papildymo rašte nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2021 m. rugsėjo 23 d. raštu Nr. 4D-2021/1-1184/3D-2224 kreipėsi į VRM, prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2021 m. spalio 25 d. Seimo kontrolierius gavo VRM 2021 m. rugsėjo 24 d. raštą Nr. 1D-5422.

Šiame rašte ir prie jo pridėtuose dokumentuose nurodoma:

4.1. „Pareiškėjas 2021-05-07 įteikė raštą, kurį įvardijo skundu“; šiame rašte Pareiškėjas pasidalino savo patirtimi, susijusia su VĮ „Regitros“ darbuotojų veiksmais (neveikimu), apskaičiuojant jo transporto priemonės registracijos mokestį, ir prašė „atlikti visapusišką VĮ „Regitra“ veiklos patikrinimą“ bei „inicijuoti tarnybinius patikrinimus VĮ „Regitra“ darbuotojams D. J. ir S. V.“;

4.2. į Pareiškėjo 2021 m. gegužės 7 d. kreipimąsi VRM atsakė 2021 m. birželio 15 d. raštu Nr. 1D-3473, kuriame nurodoma:

„Susipažinome su Jūsų skundu dėl to, kaip VĮ „Regitra“ apskaičiuoja transporto priemonių registracijos mokestį. VĮ „Regitra“ motorinių transporto priemonių registracijos mokestį apskaičiuoja vadovaudamasi Motorinių transporto priemonių registracijos mokesčio įstatymu bei šį įstatymą įgyvendinančiu Motorinių transporto priemonių registracijos mokesčio apskaičiavimo, surinkimo ir grąžinimo tvarkos aprašu, patvirtintu vidaus reikalų ministro 2020 m. gegužės 12 d. įsakymu Nr. 1V-452 (toliau – Tvarkos aprašas). Tvarkos aprašu nustatyta, kad dėl mokesčio apskaičiavimo priimamas VĮ „Regitra“ generalinio direktoriaus įsakymu patvirtintos formos prašymas apskaičiuoti mokestį kartu su dokumentais, įrodančiais transporto priemonės kilmę (vėliausiai vykusį transporto priemonės registravimą ar jos eksploatavimą) ir (ar) patvirtinimą. Tinkamais kilmės ir (ar) patvirtinimo dokumentais, kuriais remiantis gali būti nustatomas transporto priemonės išmetamas CO₂ kiekis ir nustatomas mokestis, laikomi dokumentai, nurodyti Tvarkos apraše 1 priede, kurie vertinami priklausomai nuo transporto priemonės kilmės situacijos. Pažymėtina, kad pagal Tvarkos aprašą tinkamais transporto priemonės kilmės ir (ar) patvirtinimo dokumentais nelaikomos viešai prieinamos užsienio šalių duomenų bazės, kurias nurodėte savo skunde. Todėl VĮ „Regitra“ negalėjo vadovautis Jūsų pateiktais duomenimis. VĮ „Regitra“, nagrinėdama Jūsų prašymą, rėmėsi kartu su juo pateiktais dokumentais ir pagal šiuos dokumentus Tvarkos apraše nurodyta transporto priemonės kilmės situacija“;

4.3. „Dėl atsakymo pareiškėjas 2021-06-15 įteikė skundą, kurį įvardijo, dėl 2021-05-07 skundo vilkinimo ir neištyrimo. [...] 2021-08-27 pareiškėjas įteikė skundą dėl atsakymo į 2021-06-15 skundą negavimo. Vidaus reikalų ministerija atsakė 2021-09-24 raštu Nr. 1D-5422, kuriame paaiškino pareiškėjo pirmojo kreipimosi pobūdį ir jame išdėstytų reikalavimų nenagrinėjimo iš esmės priežastis“;

4.4. Vidaus reikalų ministerijos 2021 m. rugsėjo 24 d. rašte Nr. 1D-5422 nurodoma:

„Vidaus reikalų ministerija išnagrinėjo Jūsų kreipimuisi. Jūsų 2021-05-06 kreipimasis savo esme nebuvo skundas, nes nenurodėte Jūsų ar atstovaujamo asmens teisės ar intereso pažeidimo ir neprašėte juos apginti [...]. Nurodytą kreipimąsi ministerija išnagrinėjo ne kaip skundą, o kaip „Regitros“ veiklos kritiką, ir pateikė informacinio pobūdžio atsakymą 2021 m. birželio 15 d. raštu Nr. 1D-3473 „Dėl transporto priemonių registracijos mokesčio nustatymo valstybės įmonėje „Regitra“. [...] Dėl nurodytų priežasčių Jūsų 2021-06-15 skundas yra atmestinas, nes pareiškėte skundą dėl reikalavimo, į kurį neturite teisės (iširti VĮ „Regitra“ veiklą, nesiejant su Jūsų teisine padėtimi), ir nenagrinėtinas, nes nepateikėte naujų duomenų (aplinkybių), leidžiančių abejoti ankstesnio atsakymo pagrįstumu. Vadovaudamiesi Viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 3 dalies 3 punktu, kreipimosi nenagrinėsime, nes dėl to paties klausimo atsakymas jau buvo pateiktas ir, kreipimesi nėra naujų duomenų (aplinkybių), leidžiančių abejoti ankstesnio atsakymo

pagrįstumu“;

4.5. „Vidaus reikalų ministerija atsakė į pareiškėjo visus kreipimusis, todėl pareiškėjo interesas nėra pažeistas ir ginčo nėra. Ministerija pripažįsta, kad vėlavo atsakyti į pareiškėjo 2021-05-07 ir 2021-06-15 kreipimusis. Atkreipiame dėmesį, kad ministerijoje nėra specialaus padalinio ar tarnautojo nagrinėti skundams, todėl skundus nagrinėjo tarnautojai, kurie sprendė ir ekstremalių situacijų dėl masinio užsieniečių antplūdžio bei COVID-19 pandemijos teisinio reglamentavimo ir situacijų suvaldymo organizacines problemas.“

5. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos Seimo 2021 m. lapkričio 25 d. nutarimu Nr. XIV-719 Erika Leonaitė nuo 2021 m. gruodžio 7 d. paskirta Lietuvos Respublikos Seimo kontroliere valstybės institucijų ir įstaigų pareigūnų veiklai tirti, tuomečio Seimo kontrolieriaus pradėtą tyrimą dėl Pareiškėjo Skunde nurodytų aplinkybių atliko ir tyrimo išvadas dėl jo teikia Seimo kontrolierė E. Leonaitė.

Tyrimui reikšmingi Lietuvos Respublikos teisės aktai

6. Viešojo administravimo įstatymo:

11 straipsnis „Prašymų ir skundų administraciniam sprendimui priimti pateikimas ir nagrinėjimas“ – „1. Asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles. [...]. 3. Prašymas ar skundas viešojo administravimo subjekto vadovo arba jo įgalioto pareigūno ar valstybės tarnautojo, kito įstatymų nustatytą specialų statusą turinčio fizinio asmens sprendimu gali būti nenagrinėjamas, jeigu: [...]; 3) paaiškėja, kad dėl to paties klausimo atsakymą yra pateikęs arba sprendimą yra priėmęs viešojo administravimo subjektas, į kurį kreiptasi, arba kitas kompetentingas viešojo administravimo subjektas ir asmuo nepateikia naujų duomenų, leidžiančių abejoti ankstesnio atsakymo pagrįstumu ar ginčyti viešojo administravimo subjekto priimtą sprendimą; 4) paaiškėja, kad skundą dėl to paties klausimo pradėjo nagrinėti išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucija ar teismas; [...].“

7. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875:

25 punktas – „Prašymai, išskyrus prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tą pačią darbo dieną, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos“;

35 punktas – „Atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį: 35.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą – išduoti dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą, – atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.2. į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą – atsakoma pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.4. į kitus prašymus – atsakoma laisva forma arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys.“

8. Vidaus reikalų ministerijos nuostatu, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. kovo 14 d. nutarimu Nr. 291:

1 punktas – „Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija [...] yra Lietuvos Respublikos valstybės įstaiga“;

2 *punktas* – „Vidaus reikalų ministerija savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, Europos Sąjungos teisės aktais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymu, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymu, kitais Lietuvos Respublikos Seimo priimtais įstatymais ir teisės aktais, Respublikos Prezidento dekretais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės [...] nutarimais, Ministro Pirmininko potvarkiais, taip pat šiais nuostatais“;

16 *punktas* – „Vidaus reikalų ministerija taip pat atlieka šias funkcijas: [...] 16.14. nagrinėja asmenų prašymus ir skundus, priskirtinus ministerijos kompetencijai; [...]“

Tyrimo išvados

9. Skunde rašoma, kad VRM pareigūnai netinkamai išnagrinėjo Pareiškėjo kreipimuisi ir į juos pateikė teisės aktų reikalavimų neatitinkančius atsakymus.

10. Viešojo administravimo subjektas yra saistomas gero viešojo administravimo principo, kuriuo įgyvendinama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata, jog visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, reikalavimų. Atsakingo valdymo (gero viešojo administravimo) principas įtvirtina viešojo administravimo subjekto pareigą imtis aktyvių veiksmų vykdant administracinę procedūrą, dirbti rūpestingai ir atidžiai, veikti taip, kad administraciniame procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų, tarp jų, ir nuostatų, susijusių su prašymų / skundų nagrinėjimu.

Pagal nustatytą teisinį reglamentavimą (šios pažymos 6, 7 punktai) *atsakymus į prašymus viešojo administravimo subjektas (šiuo atveju – VRM) parengia atsižvelgdamas į jo turinį*, t. y., į prašymą suteikti administracinę paslaugą (išduoti dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą) atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; į prašymą priimti administracinį sprendimą atsakoma pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; *į kitus prašymus atsakoma laisva forma arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys*. Pažymėtina, kad atsakymus į gautus prašymus viešojo administravimo subjektas turi pateikti per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos.

11. Pareiškėjui pateikti VRM atsakymai neatitinka teisės aktų reikalavimų, nes:

11.1. dėl VRM 2021 m. birželio 15 d. rašto Nr. 1D-3473

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad 2021 m. gegužės 7 d. VRM buvo gautas Pareiškėjo kreipimasis, kuriame jis pasidalino savo patirtimi, susijusia su VĮ „Regitros“ darbuotojų veiksmais (neveikimu), apskaičiuojant jo transporto priemonės registracijos mokestį, *ir prašė „atlikti visapusišką VĮ „Regitra“ veiklos patikrinimą“ bei „inicijuoti tarnybinius patikrinimus VĮ „Regitra“ darbuotojams D. J. ir S. V.“*; į Pareiškėjo 2021 m. gegužės 7 d. kreipimąsi VRM atsakė 2021 m. birželio 15 d. raštu Nr. 1D-3473, kuriame paaiškinama, kokiais teisės aktais vadovaujantis ir kokia tvarka VĮ „Regitra“ apskaičiuoja transporto priemonių registracijos mokestį, pateikiama VRM pareigūnų pozicija dėl VĮ „Regitros“ darbuotojų veiksmų (neveikimo) vertinant Pareiškėjo situaciją (šios pažymos 4.2 punktas); šios aplinkybės leidžia teigti, kad pirmiau nurodytu VRM raštu Pareiškėjui nebuvo atsakyta pagal jo 2021 m. gegužės 7 d. kreipimosi turinį, t. y., *VRM 2021 m. birželio 15 d. rašte Nr. 1D-3473 nenurodoma, ar ketinama / neketinama atlikti VĮ „Regitra“ veiklos patikrinimą, ar bus / nebus inicijuoti VĮ „Regitra“ darbuotojų D. J. ir S. V. tarnybiniai patikrinimai, jei neketinama / nebus, dėl kokių priežasčių ir pan.* Taip pat VRM pareigūnai pripažino, kad 2021 m. birželio 15 d. atsakymas Nr. 1D-3473 Pareiškėjui buvo pateiktas pavėluotai, pažeidžiant teisės aktuose įtvirtintą 20 darbo dienų terminą;

11.2. dėl VRM 2021 m. rugsėjo 24 d. rašto Nr. 1D-5422

Skundo tyrimo metu nustatyta ir tai, kad Pareiškėjas 2021 m. birželio 15 d. kreipėsi į VRM skųsdamas VRM 2021 m. birželio 15 d. atsakymą Nr. 1D-3473 ir pakartotinai prašydamas pateikti išsamų atsakymą į jo 2021 m. gegužės 7 d. kreipimąsi; negavęs atsakymo į 2021 m. birželio 15 d. kreipimąsi, Pareiškėjas 2021 m. rugpjūčio 27 d. raštu kreipėsi į VRM prašydamas pirmiau nurodytą atsakymą pateikti; po tuometinio Seimo kontrolieriaus kreipimosi VRM 2021 m. rugsėjo 24 d. raštu Nr. 1D-5422 atsisakė nagrinėti Pareiškėjo 2021 m. birželio 15 d. ir 2021 m. rugpjūčio 27 d. kreipimusis, nurodant, kad Pareiškėjui jau buvo atsakyta 2021 m. birželio 15 d. raštu Nr. 1D-3473; šioje pažymoje jau buvo konstatuota, kad VRM 2021 m. birželio 15 d. atsakymas Nr. 1D-3473 neatitiko Pareiškėjo kreipimosi turinio (šios pažymos 11.1 punktą), dėl šios priežasties negali būti vertinamas pagrįstu VRM atsisakymas nagrinėti Pareiškėjo 2021 m. birželio 15 d. ir 2021 m. rugpjūčio 27 d. kreipimusis tuo pagrindu, kad jam jau buvo tinkamai atsakyta VRM 2021 m. birželio 15 d. raštu Nr. 1D-3473; be to, VRM pareigūnai ir šiuo atveju pripažino, kad 2021 m. rugsėjo 24 d. raštas Nr. 1D-5422 Pareiškėjui buvo pateiktas pavėluotai, pažeidžiant teisės aktuose įtvirtintą 20 darbo dienų terminą.

12. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Skundas yra pagrįstas.

Atkreiptinas dėmesys, kad VRM pareigūnai tuometiniam Seimo kontrolieriui paaiškino, jog problemos, susijusios su tinkamu asmenų, tarp jų, ir Pareiškėjo, kreipimusi nagrinėjimu, kyla, nes institucijoje nėra specialaus padalinio ar tarnautojo, kuris vykdytų VRM kompetencijai priskirtų skundų / prašymų / pareiškimų nagrinėjimo funkciją (šios pažymos 4.5 punktą).

Dėl šios priežasties VRM rekomenduotina ne tik Pareiškėjui pateikti teisės aktų reikalavimus atitinkantį atsakymą į jo 2021 m. gegužės 7 d. kreipimąsi, bet ir organizuoti VRM darbą taip, kad būtų užtikrinta ministerijai pavesta funkcija teisės aktų nustatyta tvarka bei terminais nagrinėti asmenų prašymus ir skundus, priskirtinus jos kompetencijai, imtis kitų priemonių, kad ateityje pareiškėjų kreipimaisi būtų tiriami atidžiai, įvertinant visas juose nurodytas aplinkybes, o pareiškėjams teikiami atsakymai būtų išsamūs, pagrįsti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis bei atitiktų kreipimūsi turinį, atsakant į juose keliamus klausimus per teisės aktuose nustatytus terminus.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

13. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X Skundą dėl VRM pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai neatsakant / netinkamai atsakant į jo kreipimusis, pripažinti pagrįsta.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

14. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14, 17 punktais, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrei Agnei Bilotaitei rekomenduotina:

14.1. Pareiškėjui pateikti teisės aktų reikalavimus atitinkantį atsakymą į jo 2021 m. gegužės 7 d. kreipimąsi;

14.2. organizuoti VRM darbą taip, kad būtų užtikrinta ministerijai pavesta funkcija teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais nagrinėti asmenų prašymus ir skundus, priskirtinus jos kompetencijai; imtis priemonių, kad ateityje pareiškėjų kreipimaisi būtų tiriami atidžiai, įvertinant visas juose nurodytas aplinkybes, o pareiškėjams teikiami atsakymai būtų išsamūs, pagrįsti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis bei atitiktų kreipimūsi turinį, atsakant į juose keliamus klausimus per teisės aktuose nustatytus terminus.

15. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė